

FILM- OG MEDIEVIDENSKAB
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Sprogets medialisering

**Det nordiske sprog møde
Tema: Mediesprog
Selfoss, Island
1-2. september 2006**

Stig Hjarvard
Film- & Medievidenskab
Københavns Universitet
stig@hum.ku.dk

Industrisamfundets tidsforbrug

Arbejderbevægelses krav år 1900
8 timers arbejde
8 timers hvile
8 timers fritid

Mediesamfundets tidsforbrug

Danskernes daglige
tidsforbrug år
2004

7,5 timers hvile

5,5 timers arbejde

5,5 timers medier

Grundlæggende forandring: Medialisering af samfundet

Fra kulturinstitutioner til medieinstitutioner: Ikke længere kanal for andre institutionernes virke, men styres af sin egen logik: servicering af kunder

Medier bliver sociale hjælpemidler: Offentlige og private medier indgår som naturlige redskaber i hverdagslivet

Medialiseringen af samfundets forskellige institutioner: Selve den sociale aktivitet bringes på medieform, hvorefter den udføres gennem interaktion med et medie og/eller den sociale aktivitet præges i form og indhold af medieskabte symboler

Tre metaforer for medier (J. Meyrowitz) – tre perspektiver på mediers påvirkning af sprog

Medier som *kanaler*: Mulighedsbetingelse for kommunikation på tværs af tid og rum; interaktion og koordination med andre kulturer; kulturel refleksivitet

Medier som *sprog*: Former kommunikation på forskellige måder; forskellige sansemodaliteter, off/online, genrer, konventioner m.m.

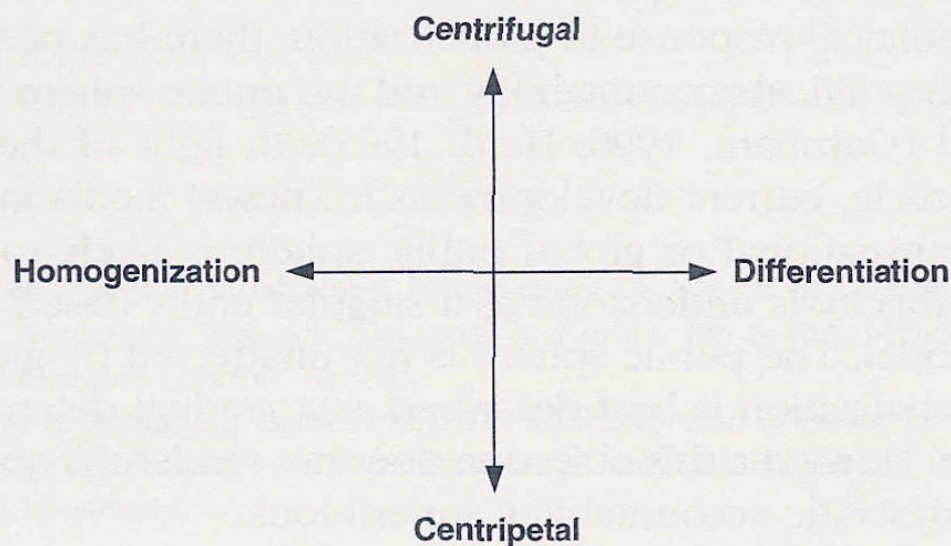
Medier som *miljø*: Strukturerer samfundsmæssige kontekst, herunder afgrænser og muliggør interaktion mellem individer, grupper og institutioner. A. Giddens: *disembedding – reembedding*

Medialiseringen kan også virke tilbage på den *umedierede kommunikations* former, indhold og struktur

Mediernes miljø transformerer offentligheden

Figure 1. News media and the globalization of the public sphere. Dichotomies of tendencies

Stig Hjarvard: "News in a Globalized Society"

Centrifugal

Homogenisering ←

→ Differentiering

Centripetal

Centrifugal

Globalisering

Individualisering

Homogenisering ←

→ **Differentiering**

Nationalisering

Lokalisering

Centripetal

Medier som kanaler og miljø: Bidrager til at ændre sociale og dermed sproglige hierarkier

Medierne er både kanaler for en engelsksproget kultur og selvstændige bidragydere til anglificeringen af sproget

- Ikke en neutral kanal, men bl.a. pga. deres institutionelle struktur (angloamerikansk dominans af softwareindustrien) med til at favorisere det engelske sprog. Medier udbreder engelske sprog til nye sociale områder, f.eks. livsstil og markedsføring og konsoliderer dermed status

Engelske sprogpåvirkning er led i social og kulturel konflikt.

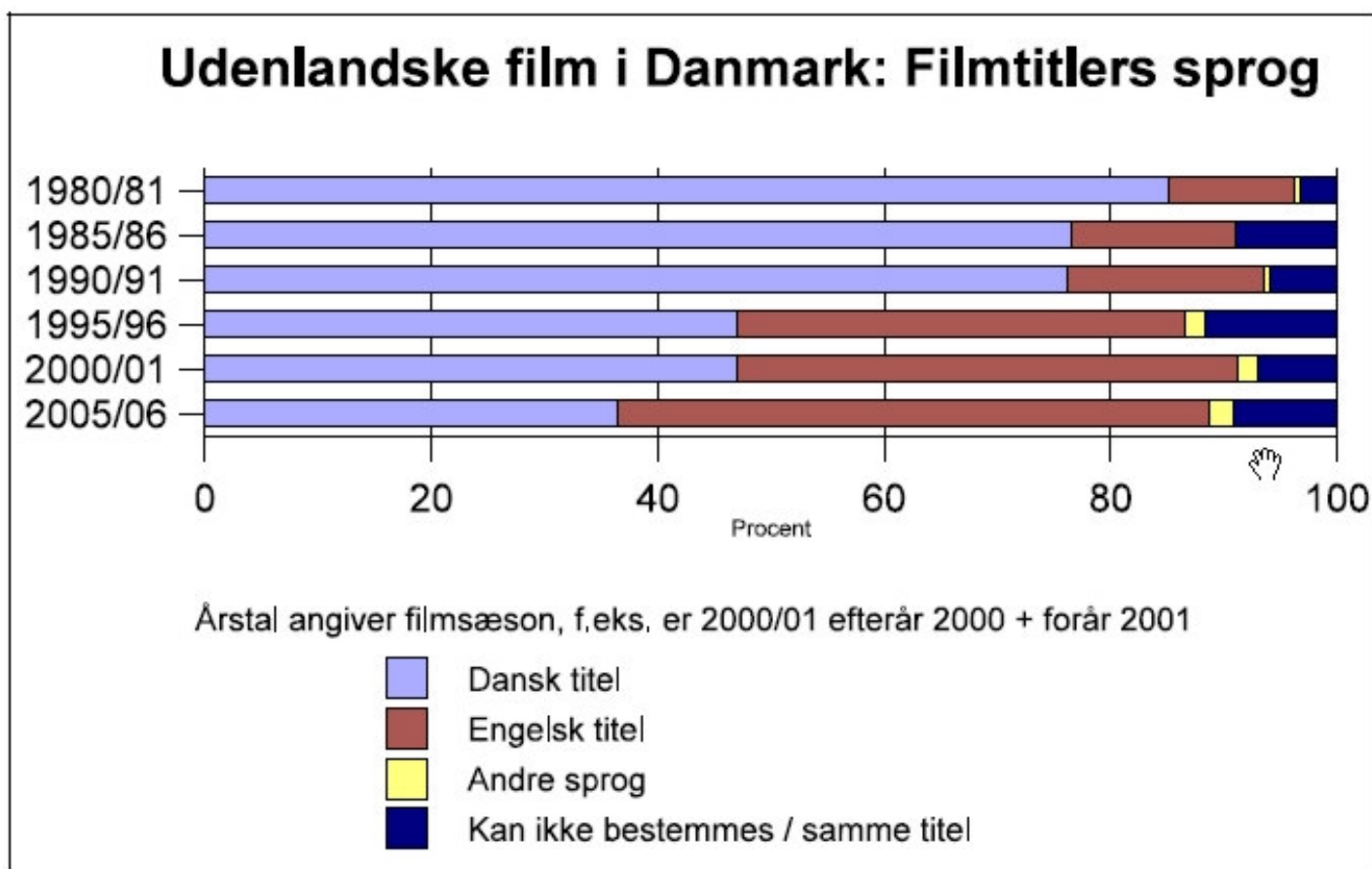
Ikke kun spørgsmål om dansk versus udenlandsk

- Pierre Bourdieu: Se sproglig kompetence (evne til fremmedsprog, evne til at bruge dialekt situationsbestemt etc.) som symbolsk kapital, der kan veksles til kulturel kapital (status, anseelse) og økonomisk kapital (vellønnet arbejde)

Se artikel: http://www.nordicom.gu.se/common/publ_pdf/157_075-098.pdf

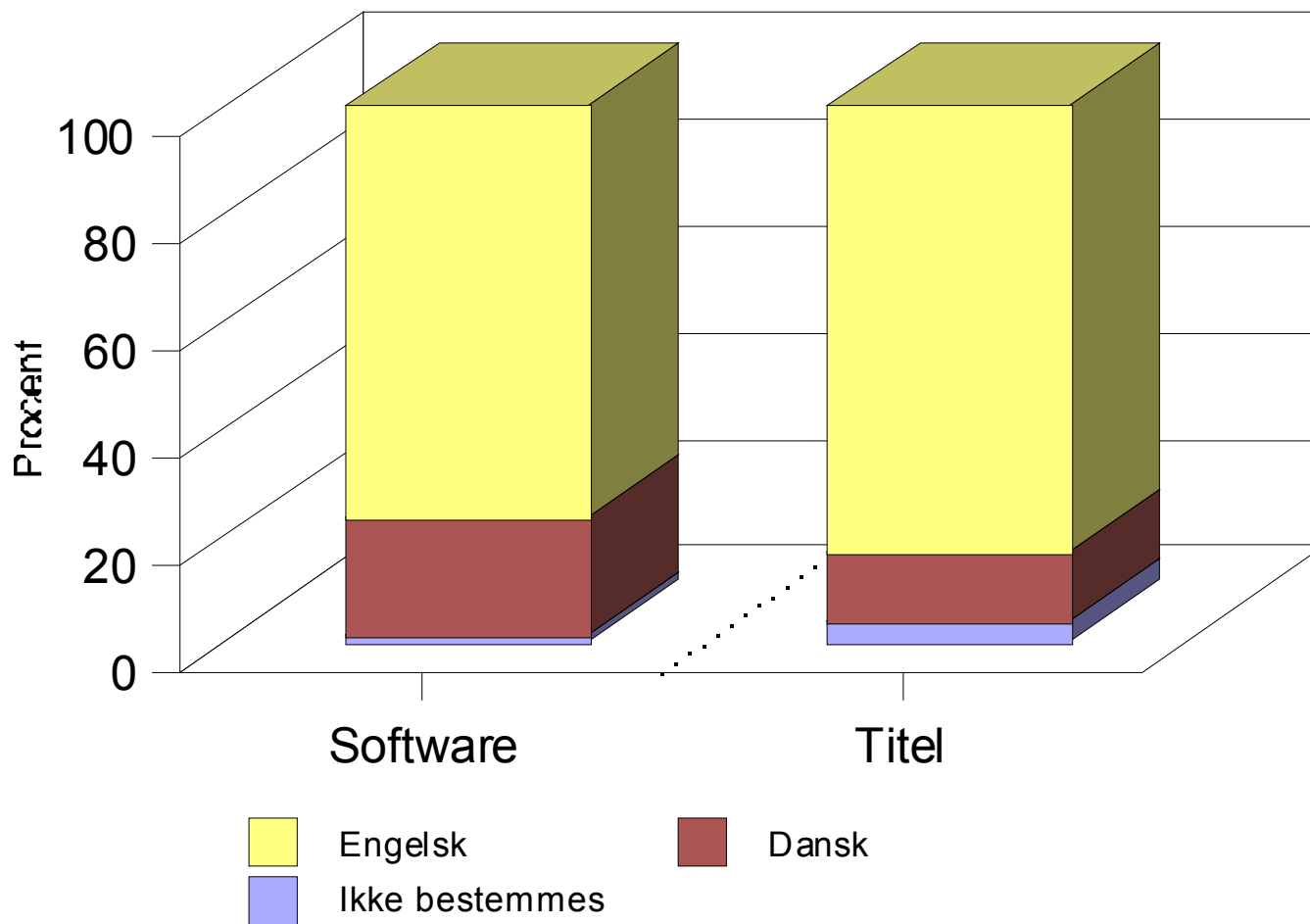
Filmtitler bliver engelsksprogede

Domænetab inden for computerspil

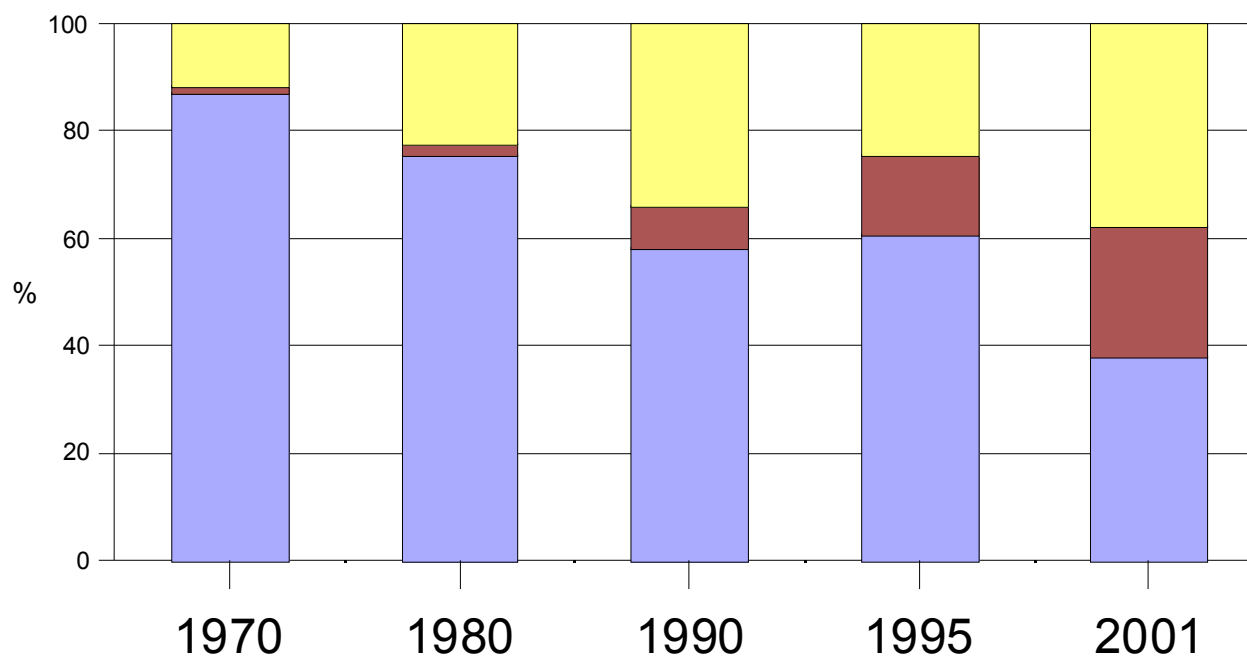
Sprog i PC-spil på det danske marked i 2001

Alt for Damerne: Fra dansk til
engelsk som livsstilssprog

Sprog i reklamer: "Alt for Damerne"

Fremmedsprog indgår

Kun/primært fremmedsprog

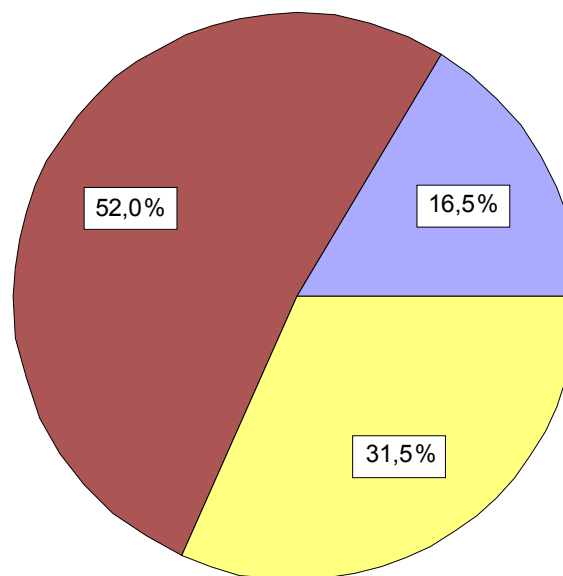
Kun dansk

Euroman: den engelsksprogede livsstil er dominerende

Sprog i reklamer: "Euroman"

2001

Kun dansk

Kun/primært fremmedsprog

Fremmedsprog indgår

“Outrageously
Scandinavian
since 1904”

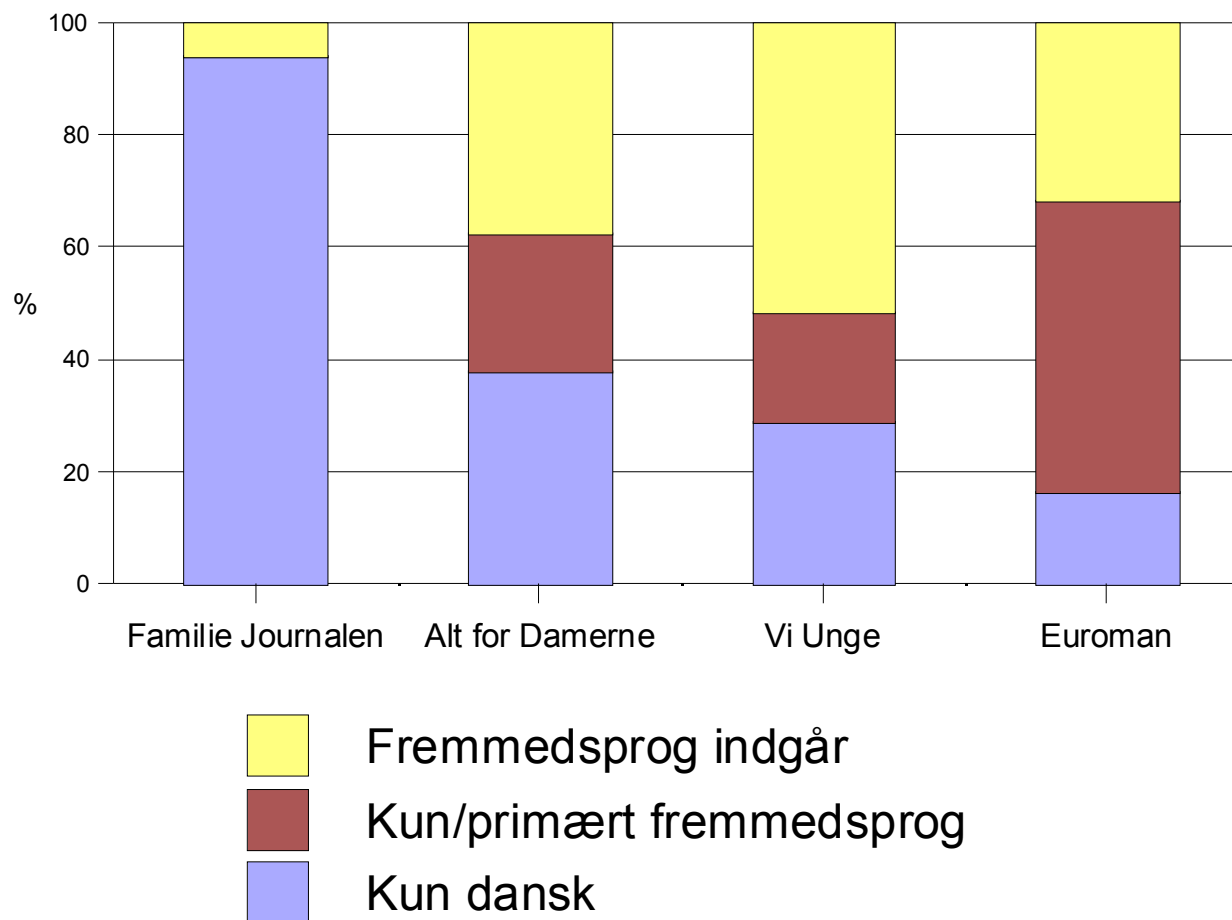
Euroman

Nr. 88, 2001

Engelsk har forskellig status
i forskellige segmenter

Sprog i reklamer: 4 blade i 2001

Mediernes sprog: Udbredelse af *mediale* kter

Stadig flere dele af den menneskelige kommunikation foregår gennem medier: private som offentlige – stadig flere nye medier

Ian Hutchby: "Conversation and Technology". *Affordances* er de handlemuligheder en materiel genstand giver aktører (Gibsons økologiske perceptionspsykologi)

Materielle egenskaber ved medier er mulighedsskabende, begrænsende og strukturerende for kommunikation og sprogbrug

Viser – fra telefon til Internetchat – hvordan konversation påvirkes af de materielle og tekniske egenskaber ved medierne i samspil med sociale normer

Forandringer som følge af broadcastmedierne

Radio og tv:

Fra "tale til" til "tale med"

Scannell: "communicative ethos"

Horton & Wohl: parasociale interaktion

Samtale tilrettelagt med henblik på at blive hørt (og set) af andre;
performative aspekt i centrum

Manuskriptlægning af tale? – idealet er den velforberedte spontane tale

Fremkomsten af en selskabelig "middle region" i medierne

Erving Goffman	Joshua Meyrowitz
<i>"Backstage"</i> Bag kulisserne Fristed og øvelokale Privathed	<i>"Deep backstage"</i> Lukket privathed Fristed og øvelokale
	<i>"Middle region"</i> Adfærd med blandede roller af privat og offentlig karakter
<i>"Frontstage"</i> På scenen Rollestyret adfærd Offentlighed	<i>"Forward frontstage"</i> Offentlig og ceremoniel adfærd

Figur 1. Forholdet mellem den sociale interaktions steder hos henholdsvis Erving Goffman og Joshua Meyrowitz.

Short Message System – SMS

Den private og personlige mediekommunikation

Nye medier

- Offentlig - privat
- Institution - personlig

Mundtliggørelse af skrift

- Mindre formelt
- Ligner mundtlige taletur

Afstand / manglende visuelle og auditive cues skaber manipulationsmulighed

Kommunikation som gavegivning: vitser, billeder, links m.m.

Den uformelle sprogbrug i medier spiller sammen med umedierede sprogbrug

"There is no indication, in any of the areas I have examined, of Netspeak replacing or threatening already existing varieties. On the contrary, the arrival of new, informal, even bizarre forms of language extends the range of our sensitivity to linguistic contrasts. Formal language, and informal language, are seen in a new light, by virtue of the existence of Netspeak" (David Crystal: "Language and the Internet, 2002: 241-242).

Sproglig differentiering i historisk perspektiv: Fra lokalitet over socialgruppe til medium

Dialekt: sprogform der er karakteristisk for kommunikationen i bestemte geografiske *lokalteter*: landsby, egn, landsdel osv.

Sociolekt: sprogform der er karakteristisk for kommunikationen i bestemte *socialle grupper* eller lag: klasser, uddannelser osv.

Medialekt: sprogform der er karakteristisk for kommunikationen i bestemte *medier*: sms, chat, email, telefon, tv osv.

Tre historiske faser

Agrare produktion: ringe mobilitet, få medier – sprog præget af dialekter

Industrielle produktion: urbanisering og udbredelse af massemedier i national ramme – sprog præget af rigsmål

Netværksøkonomien: globalisering af produktion og kultur, udbredelse af såvel massemedier som interaktive medier – sprog præget af engelske sprog og medialekter

FILM- OG MEDIEVIDENSKAB
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Sprogets medialisering

**Det nordiske sprog møde
Tema: Mediesprog
Selfoss, Island
1-2. september 2006**

Stig Hjarvard
Film- & Medievidenskab
Københavns Universitet
stig@hum.ku.dk